

1

Juridisk guide för ansvarsfull integrering av artificiell intelligens i undervisningen

Detta är en svensk sammanfattning av *Ethical & Legal Guide on the Responsible Integration of AI in Education (2025)*, framtagen inom Erasmus+-projektet **EducationalAI**.

Sammanfattningen täcker guidens centrala teman och lyfter fram viktiga aspekter av AI-användning i undervisningen. Den innehåller även vägledande frågor som kan användas för att bedöma om ett visst AI-system eller dess införande kan väcka juridiska, etiska eller praktiska problem i en utbildningsinstitution.

Denna sammanfattning ersätter dock inte en grundlig bedömning av AI-systemet eller en fullständig efterlevnadsgranskning.

Observera att guiden fokuserar på **EU:s AI-förordning (AI Act)** samt **dataskyddsförordningen (GDPR)**. Andra EU- eller nationella bestämmelser behandlas inte här, men de kan påverka användningen av AI-system på nationell nivå.

Etiskt hållbar användning av AI i undervisningen

Centrala principer

Följande principer hjälper till att säkerställa att AI används på ett etiskt hållbart sätt och stödjer lärande.

Sätt människan i centrum för AI-etiken

Kärnan i AI-etiken är ett människocentrerat perspektiv: AI-system bör användas på sätt som främjar individers välbefinnande och stärker deras handlingsutrymme.

Förstå kontexten för AI-användningen

AI-teknologier och deras tillämpningar i utbildningen varierar stort. Vilka etiska frågor som är viktigast beror både på systemets funktioner och på den specifika användningssituationen.

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus **Ozo** gimnazija

2

Integrera etik genom hela AI-systemets livscykel

Etiska principer ska beaktas från början – vid design och teknisk utveckling – och genom hela livscykeln fram till den praktiska användningen.

Steg 1: Före införandet av ett AI-system

Riskbedömning

En noggrann riskbedömning måste göras innan ett AI-system tas i bruk. Detta är särskilt viktigt i skolor, där tillit och en trygg miljö för barn och unga är grundläggande uppdrag.

- Finns det en ansvarig person eller grupp vid läroanstalten som bedömer riskerna innan införandet?
- Är riskbedömningen dokumenterad och omfattar den även sociala effekter och sårbara grupper (t.ex. ålder, emotionell utveckling)?

Självbestämmanderätt

- Har alla intressenter (elever, lärare, administration, föräldrar) möjlighet att fatta egna beslut, t.ex. välja bort AI eller välja alternativa lösningar?
- Finns det en risk att individer förlitar sig för mycket på AI-systemet eller blir beroende av det?

Respekt för behov

- Har AI-systemet testats och bekräftats vara lämpligt för undervisning och för den aktuella åldersgruppen?
- Är innehållet åldersanpassat, särskilt i interaktiva AI-system?
- Behöver personalen ytterligare utbildning för att säkerställa ett ansvarsfullt och korrekt användande av systemet?

- **Rättvisa, inkludering och icke-diskriminering**

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus **Ozo** gimnazija

3

- Har man försäkrat sig om att AI-systemet inte innehåller eller reproducerar fördomar?
- Är användningen rättvis för alla och belastar den inte oproportionerligt redan utsatta grupper?

Praktiskt råd:

Utforma tydliga riktlinjer för AI-användning vid läroanstalten. Inkludera riskbedömning och säkerställ att alla intressenter – särskilt barn och unga – omfattas. Det stärker transparensen och tryggheten.

Steg 2: Under införandet av ett AI-system***Säkerställ mänsklig övervakning***

Viktiga beslut får inte överlåtas helt till automatiserade processer. Den yttersta kontrollen ska alltid ligga hos människor.

- Är övervakningsmodellen för AI-systemet ändamålsenlig med hänsyn till riskerna?
- När krävs mänsklig övervakning – i början, med jämna mellanrum, eller kontinuerligt?

Förklarbarhet och transparens

- Är AI-systemets grundläggande metoder och beslutsmekanismer kända?
- Kan dessa förklaras tydligt och begripligt för berörda parter?
- Vet användarna när de interagerar med ett AI-system (t.ex. chatbotar)?

Delaktighet

- Kan alla berörda grupper (elever, lärare, administrativ personal) delta i beslut om AI-användning eller val av alternativ?

4

Skydd av integritet och data

- Vilken data samlar AI-systemet in eller behandlar? Inkluderar den personuppgifter eller känsliga data?
- Kan uppgifterna anonymiseras eller pseudonymiseras?

Steg 3: Efter införandet av ett AI-system

Ansvar och klagomekanismer

Även om teknologin används för att stödja eller automatisera processer, måste mänskligt ansvar för design, val och tillämpning av AI-system bestå.

- Finns det utsedda ansvariga personer med tillräcklig juridisk, etisk och pedagogisk kompetens?
- Finns det tydliga riktlinjer för hur mycket AI-systemets resultat får påverka mänskliga beslut (t.ex. bedömning av elever)?
- Är alla medvetna om att det yttersta ansvaret ligger hos människor även när AI används som beslutsstöd?

Juridisk efterlevnad vid AI-användning i undervisningen

Förstå den rättsliga kontexten

Juridiska skyldigheter varierar beroende på roll, typ av AI-system och syfte.

Flera rättsliga ramverk gäller ofta samtidigt – både EU-lagstiftning och nationella regler – som kan skilja sig mellan länder.

Lagkraven utvecklas dessutom över tid, så se till att alltid följa de senaste lagarna och riktlinjerna.

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus **Ozo** gimnazija

5

Steg 1: Efterlevnad av EU-lagstiftning

Säkerställ att alla AI-system som används i utbildningen uppfyller kraven i **AI Act** (t.ex. riskklassificering, transparens) samt **GDPR** (dataskydd, samtycke, integritet).

AI Act

1. Känn din roll

- Representerar du utbildningsinstitutionen eller dig själv som individ?
- Är du leverantör eller användare?
- Om du vidareutvecklar systemet kan du betraktas som leverantör och omfattas av fler skyldigheter.

2. Känn ditt AI-system

- AI-lagen delar in system i fyra risknivåer: minimal/ingen risk, begränsad risk, hög risk och förbjudna AI-praxis.
- Är systemet interaktivt eller genererar innehåll (t.ex. deepfakes)? Då gäller transparenskrav.
- Bedömer systemet elevs prestationer, övervakar prov eller påverkar tillträde till utbildning? Då kan det klassas som högrisk-AI.
- Manipulerar det beteende eller utnyttjar sårbarheter? Sådana system är förbjudna.

3. Känn dina skyldigheter

- Minimal risk: inga särskilda krav.
- Begränsad risk: transparenskrav – användarna måste informeras om att de interagerar med AI.
- Hög risk: omfattas av strängare krav.

4. Känn din institution

- Vem ansvarar för AI-kompetens och användning?
- Vem beslutar om vilka AI-system som används?

6

GDPR

1. Känn din roll

- a. Är utbildningsinstitutionen personuppgiftsansvarig eller personuppgiftsbiträde?
- b. Vilka principer gäller för behandling av personuppgifter och när är den laglig?

2. Känn din data

- a. Hanterar du uppgifter som kan identifiera en fysisk person?

3. Känn ditt system

- a. Var drivs det generativa AI-systemet – inom eller utanför EU?
- b. Kan du välja en leverantör med servrar inom EU?

4. Känn människorna

- a. Vet eleverna hur deras data behandlas när de använder AI i skolarbete?

Barns rättigheter

FN:s barnkonvention och artikel 24 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna gäller.

- Arbetar du med barn och unga under 18 år?
- Har barnens rättigheter beaktats vid utvecklingen av AI-systemet?
- Är användningen förenlig med barnets bästa?
- Har barnen möjlighet att välja bort AI-systemet?

Steg 2: Nationella och regionala rättsliga krav

Identifiera och följ nationell lagstiftning som rör dataskydd, utbildning och AI, inklusive särskilda lagar för skolväsendet. Dessa kan vara strängare än EU-reglerna.

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus Ozo gimnazija

7

Steg 3: Efterlevnad av myndighetskrav

Håll kontakt med relevanta myndigheter, som utbildningsdepartement och dataskyddsmyndigheter.

Det säkerställer att du får nödvändiga godkännanden, följer lokala riktlinjer och att AI-användningen överensstämmer med offentliga och etiska principer.

Källor:

Bertel, M. (2023). BVG Kinderrechte – Vorbemerkungen. In Korinek, M., Holoubek, M., Bezemek, C., Fuchs, A., Martin, M., & Zellenberg, F. (Hrsg.), Österreichisches Bundesverfassungsrecht (18. Lfg 2023).

Deutscher Ethikrat [German Ethics Council]. (2023). Mensch und Maschine – Herausforderungen durch Künstliche Intelligenz; Stellungnahme. [Humans and Machines – Challenges Posed by Artificial Intelligence; Opinion].

https://www.ethikrat.org/fileadmin/Publikationen/Stellungnahmen/deutsch/stellungnahme_mensch-und-maschine.pdf.

Eickmeier, A., & Petrasch, C. (2025). Art. 4 KI-Verordnung: Die unterschätzte Herausforderung auf dem Weg zur KI-Compliance. YPOG Insights. <https://www.ypog.law/insight/art-4-kiverordnung>.

European Data Protection Supervisor. The History of the General Data Protection Regulation.

https://www.edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-generaldata-protection-regulation_en.

European Commission. (2025). AI Literacy – Questions & Answers.

<https://digitalstrategy.ec.europa.eu/en/faqs/ai-literacy-questions-answers>.

European Commission: European Education and Culture Executive Agency. (2023). AI report: by the European Digital Education Hub's Squad on artificial intelligence in education.

<https://data.europa.eu/doi/10.2797/828281>.

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus Ozo gimnazija

8

European Commission. (2025). Commission guidelines on the definition of an artificial intelligence system established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act) (C(2025) 5053 final). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelines-ai-systemdefinition-facilitate-first-ai-acts-rules-application>.

European Commission. (2025). Commission Guidelines on prohibited artificial intelligence practices established by Regulation (EU) 2024/1689 (AI Act) (C(2025) 5052 final). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelinesprohibited-artificial-intelligence-ai-practices-defined-ai-act>.

European Commission. (2022). Ethical guidelines on the use of artificial intelligence (AI) and data in teaching and learning for educators. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d81a0d54-5348-11ed-92ed01aa75ed71a1>.

European Commission. AI Act. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatoryframework-ai>.

European Data Protection Board. FAQ – SME Data Protection Guide. https://www.edpb.europa.eu/sme-data-protection-guide/faq-frequently-askedquestions_en.

European Parliament, Council and Commission. (2015). Joint practical guide of the European Parliament, the Council and the Commission for persons involved in the drafting of European Union legislation (2nd edition). <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3879747d-7a3c-411b-a3a0-55c14e2ba732>

European Digital Education Hub. (2025). Explainable AI in education: Fostering human oversight and shared responsibility. <https://knowledgeinnovation.eu/kicpublication/explainable-ai-in-education-fostering-human-oversight-and-sharedresponsibility/>

High-Level Expert Group on Artificial Intelligence. (2019). Ethics Guidelines for Trustworthy AI. (April 2019). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthyai>

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus Ozo gimnazija

9

Hoeren, T. (2025). Rechtsgutachten zur Bedeutung der europäischen KI-Verordnung für Hochschulen. [Expert Legal Opinion on the Significance of the European AI Act for Higher Education Institutions]. <https://doi.org/10.13154/294-13421>

Kline, R. (2011) Cybernetics, automata studies, and the Dartmouth conference on artificial intelligence. *IEEE Annals of the History of Computing*, 33(4), 5–16.
<https://doi.org/10.1109/MAHC.2010.44>

Marcelin, T., & Killmayer, L. (2025, June). AI Act implementation timeline (At a Glance No. PE 772.906). https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2025/772906/EPRS_ATAG_2025772906_EN.pdf

Methnani, L., Tubella, A., Dignum, V., & Theodorou, A. (2021). Let me take over: Variable autonomy for meaningful human control. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 4, Article 737072.
<https://doi.org/10.3389/frai.2021.737072>.

Müller, V. C. (2025). Ethics of artificial intelligence and robotics. In E. N. Zalta & U. Nodelman (eds), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Metaphysics Research Lab, Stanford University.
<https://plato.stanford.edu/entries/ethics-ai/>

OECD. (2025). Empowering learners for the age of AI: An AI literacy framework for primary and secondary education (Review draft). <https://ailiteracyframework.org>.

Perković, G., Drobnjak, A., & Botički, I. (2024). Hallucinations in LLMs: Understanding and Addressing Challenges. In 2024 47th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO), 2084–2088. IEEE. <https://doi.org/10.1109/MIPRO60963.2024.10569238>

UNESCO. (2023). Guidance for generative AI in education and research. UNESCO.
<https://doi.org/10.54675/EWZM9535>

UNESCO. (2022). Recommendation on the ethics of artificial intelligence. UNESCO.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>

Council of the European Union. Artificial intelligence act.
<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/artificial-intelligence/>.

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus Ozo gimnazija

10

Scheiter, K., Bauer, E., Omarchevska, Y., Schumacher, C., & Sailer, M. (2025). Künstliche Intelligenz in der Schule: Eine Handreichung zum Stand in Wissenschaft und Praxis.

https://www.empirische-bildungsforschung-bmbf.de/img/KI_Review.pdf.

Schola Europaea, Office of the Secretary-General, Pedagogical Development Unit. (2025). Legal and pedagogical guidelines for the educational use of generative artificial intelligence in the European Schools (Ref. 2025-01-D-66-en-2).

<https://www.eursec.eu/BasicTexts/2025-01-D-66-en-2.pdf>

Thiede, D. (2023). ChatGPT und der Datenschutz – eine aktuelle Einschätzung. Unterrichten.digital.

<https://unterrichten.digital/2023/01/23/chatgpt-datenschutz-unterricht-schule/>

Thiede, D. (2024). ChatGPT & Datenschutz – Update für Schule und Unterricht: März 2024. Unterrichten.digital.

<https://unterrichten.digital/2024/02/28/chatgptdatenschutz-unterricht-schule-2024/>

Thiede, D. (2025). KI in der Schule – zwischen Datenschutz (DSGVO) und KI-Verordnung (EU AI Act). Unterrichten.digital.

<https://unterrichten.digital/2025/05/09/ki-schule-datenschutz-dsgvo-ki-verordnung-eu-ai-act/>

För kännedom: Vid förberedelsen och översättningarna av denna guide och sammanfattning har AI-verktyg använts.

UNIVERSITY OF GRAZ

Vilniaus **Ozo** gimnazija